

Az egyéni védőeszközök kiválasztásának gyakorlata

A Nemzeti Munkaügyi Hivatal tájékoztató kiadványa
gépipari vállalkozások számára

ÚJ SZÉCHENYI TERV

*Felelősen,
eredményesen,
biztonságosan*

Már az 1884. évi ipartörvény is rögzítette, hogy „Minden gyáros köteles gyárában saját költségén mindazt létesíteni és fenntartani, ami tekintettel az ipariüzlet és telep minőségére, a munkások életének és egészségének lehető biztosítására szolgál.”. A munkavállalók egészségének és biztonságának megőrzése napjaink egyik legfontosabb feladata, amely az egyéni védőeszköz-ellátásban résztvevőket is komoly kihívás elé állítja.

A munkavállalók számára biztosított egyéni védőeszközök a műszaki védelem utolsó végvárai, közülük számtalan életvédelmi funkcióval bír. A védőeszközök viselőinek bízniuk kell a védelem hatékonyságában, különös tekintettel a védelmi képesség meglétére és fenntartására, valamint a védőeszköz ártalmatlanságának felismerésére.

A munkáltatókat számos követelmény kötelezi arra, hogy a munkavállalóik rendelkezésére bocsássák a megfelelő egyéni védőeszközöket, amelyek elvülhetetlen szerepet töltenek be a biztonságosabb munkakörnyezet megteremtésében.

Az egyéni védőeszköz juttatási rend szabályozásának hiánya az elmúlt öt évben 2768 esetről 1963 esetre mérséklődött, és csökkent az egyéni védőeszköz biztosításának hiánya is (2008-ban 2412, 2012-ben csak 975 ilyen esetet tártak fel a munkavédelmi felügyelők). Ehhez hasonló mértékben javult a használati fegyelem (2008-ban 2566, 2012-ben csak 761 esetben észlelt ilyen mulasztást a hatóság).

Egyéni védőeszközök megfelelőség értékelési tanúsítása

Az egyéni védőeszközök tanúsításának eljárása és dokumentálásának módja a védőeszköz származási helyétől és kategóriájától függően változik a táblázatban jelölt módon:

EGT államokban gyártott 1. kategória	Nem EGT államokban gyártott 1. és 2. kategória	3. kategória
Tájékoztató • gyártó állítja össze	Tájékoztató • gyártó állítja össze • bejelentett szervezet jóváhagyja	Tájékoztató • gyártó állítja össze • bejelentett szervezet jóváhagyja
EK-jelölés és jelkép elhelyezése	EK-típusanúsítvány bejelentett szervezettől* Azonosító szám: XYZ	Bejelentett szervezet ellenőrző szervezeti egysége • védőeszköz, mint végtermék vagy • védőeszköz gyártása, ellenőrzése
EK-megfelelőségi nyilatkozat (gyártó állítja ki)	EK jelölés és jelkép elhelyezése	EK-típusanúsítvány bejelentett szervezettől* Azonosító szám: XYZ
	EK-megfelelőségi nyilatkozat (gyártó állítja ki)	EK jelölés és jelkép elhelyezése
		EK-megfelelőségi nyilatkozat (gyártó állítja ki)

* 89/686/EGK irányelv és a kijelölési terület alapján

Egyéni védőeszközök szükségessége

Az egyéni védőeszközök használatát a megfelelő műszaki védelem megoldhatatlansága, vagy a ráfordítási költségek aránytalan mértéke teszi szükségessé. Esetenként, az alkalmazott műszaki megoldások ellenére is maradnak fenn olyan kockázatok, amelyek a munkavállalók teljes körű védelme érdekében igénylik az egyéni védőeszközök biztosítását. Az egyéni védőeszközöket igénylő kockázatok lehetnek előreláthatóak vagy váratlanul megjelenők, továbbá rövid ideig hatóak, vagy tartósan jelen lévőek.

A kockázatok leküzdése érdekében a veszélyforrásokat (például elektromos áramköri vagy sztatikus feszültség, szintkülönbség, tárgyak hőmérséklete) a lehető legpontosabban kell feltárni típusaik és mértékeik szerint. Kizárólag a veszélyforrás konkrét ismeretének és várható hatásának ésszerű értékelése alapján lehet a védelmi szintjében megfelelő egyéni védőeszközt meghatározni. Azonos kockázat elleni védekezés során döntő

tényező a munkavégzés igényeinek figyelembe vétele (megfelelő fogásbiztonság, szűk munkaterület, a védőeszköz többszöri fel- és levétele a feladat végrehajtása során).

Egyéni védőeszköz juttatása

Az egyéni védőeszközök juttatásával a munkáltató átfogó intézkedést nyújt annak érdekében, hogy a kockázatoknak kitett munkavállalók az őket érő valamennyi kockázattal szemben megfelelő védelemben részesüljenek. A munkáltatónak célszerű az egyéni védőeszközök biztosításával kapcsolatos valamennyi feladatot számításba vennie (juttatás szabályozása, a védőeszköz használatának oktatása, védőeszköz használatának ellenőrzése, védőeszköz ellenőrzése és időszakos felülvizsgálata elvégztetése, védőeszköz cseréje, veszélyes hulladékként kezelése, munkahelyről történő elvitelének írásbeli engedélyezése, mindezek dokumentálása stb.) és azok végrehajtására felelősöket és határidőket meghatározni. A feladatokat elsődlegesen a munkáltatónak kell ellátniuk, amelyhez szükség esetén szolgáltatókat vehetnek igénybe (például szakszerű tisztításhoz, karbantartáshoz, javításhoz), de az egyéni védőeszközök biztosításáért fennálló felelősségét nem ruházhatják át.

A szabálykövető, felelős munkáltatók a védőeszköz juttatás rendjének meghatározásába bevonják a munkavédelmi képviselőt, valamint a foglalkozás-egészségügyi szolgálatot is, akik jogosultak a védőeszköz kiválasztására javaslatot tenni. A juttatási rend meghatározása munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül.

A munkavállalók részére természetben és ingyenesen kell átadni a védőeszközöket, amelyek átvételét ajánlott dokumentálni. A munkavállaló a védőeszköznek a tőle elvárható tisztításáról való gondoskodáson és az általa végezett ellenőrzésen kívül nem terhelhető semmilyen feladattal.

A munkáltató akkor látja el leghatékonyabban a feladatát, ha az egyéni védőeszközét valamennyi munkavállaló – a közhasznú munka végzésére irányuló foglalkoztatást is ide értve – rendeltetésének megfelelően használja. Ezt jól szervezett és következetesen végzett, szükség szerint dokumentált ellenőrzésekkel lehet csak elérni. A rendeltetésszerű alkalmazás magában foglalja a védelmi szintjét biztosító, a szükséges ellenőrzéseken, időszakos felülvizsgálatokon megfelelőnek tartott, élettartamát nem túllépő és a munkavállaló méretének megfelelő, testalkatára igazított egyéni védőeszköz tudatos, és az el-sajátított ismereteknek megfelelő módon és mértékig történő használatát.

Külső fal szigeteléskor a kötélre csúszást elősegítő anyag (szilikon) került. A munkavállaló ezen használta az egyébként már megkopott ereszkedő eszközt, ami így nem tudta fékező hatását kifejteni. A munkavállaló 8 m magasról a földre zuhant.

Egyéni védőeszközök meghatározása

Az egyéni védőeszközöket konkrétan kell meghatározni, minden esetben a fennálló kockázatok típusának (például sósav 36%, kenőolaj stb.) és mértékének (például 16 mg/m³) megfelelő védelmi szintet biztosítva. Ehhez a védőeszközöket a rájuk vonatkozó szabvány, e szabványban előírt védelmi képesség (például vegyszerek áthatolásával szembeni ellenállás), védelmi osztály (például 5. osztály – 240 perc védelmi idő) alapján kell leírni. Ehhez további, a munkakörülmények, a használati feltételek által igényelt tulajdonságot ajánlott rendelni. Ilyen lehet például a védőeszköz alapanyaga, kialakításának sajátosságai.

Juttatási rend = [feladat + felelős + határidő] + táblázat							
Tevékenység		Érintett létszám	Kockázatok jellege	A védelem iránya (testrész védelme)	A szükséges védőeszköz védelmi szintje		A védőeszköz további jellemzője
megnevezése	végzőinek munkaköre				szabvány alapján	védelmi képesség, védelmi osztály, védelmi fokozat	
Présgéppel végzett munka	Présgép kezelő	5	mechanikai sérülés	kéz védelme, védőkesztyű	MSZ EN 420 MSZ EN 388	4 4 4 4	ökölcsont védelem

A munkavállaló alkalmassága

Az egyéni védelem megvalósulásának alapfeltétele a munkavállaló alkalmassága az adott védőeszköznek az adott munkakörülmények között történő használatára. Ugyanazon munkafolyamathoz, azonos munkakörülmények között sem minden munkavállaló részére juttatható azonos védőeszköz, vagy nem kötelezhető azonos időtartamban annak viselésére vagy használatára. A munkavállaló védőeszköz viselésére az adott egyéni védőeszköz általi terhelés ismeretében, munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálat kedvező eredménye alapján kötelezhető.

A munkavállalót akkor szabad egyéni védőeszköz használatát igénylő feladattal megbízni, ha a védőeszköz viseléséhez, használatához és a munkája biztonságos elvégzéséhez szükséges ismereteket elsajátította, és azokat a munkavégzés során alkalmazni tudja.

A munkavállalónak ismernie kell az egyéni védőeszközökön elhelyezett jelölések és adatok jelentését, tudni kell azokat a szempontokat, amelyeket munkakezdés előtt, munkavégzés közben, illetve a munkavégzést követően ellenőriznie kell, továbbá a védőeszköz szemrevételezése során tapasztaltak alapján képesnek kell lennie döntenie a védőeszköz további alkalmazhatóságáról. A védőeszköz magyar nyelvű tájékoztatóját a munkavállaló rendelkezésére kell bocsátani.

A témához kapcsolódó legfontosabb jogszabályok: A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény, valamint a speciális előírásokat tartalmazó, a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről szóló 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet.

Felelősen,
eredményesen,
biztonságosan

A TÁMOP-2.4.8-12/1-2012-0001 azonosító számú, „A munkahelyi egészség és biztonság fejlesztése, a munkaügyi ellenőrzésfejlesztése” című kiemelt projekt céljaival összhangban a munkavédelmi hatóság tájékoztatással és tanácsadással segíti a munkáltatókat és érdeklődőket a helyes gyakorlat kialakításában. A tanácsadás elérhető a megyei/fővárosi kormányhivatalok munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szerveinél, valamint a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatóságának Munkavédelmi Információs Szolgálatánál.

A Munkavédelmi Információs Szolgálat elérhetőségei:

Ingyenesen hívható zöld szám: 06 80 204 292

E-mail cím: munkaved-info@lab.hu

A TÁMOP-2.4.8-12/1-2012-0001 azonosító számú, „A munkahelyi egészség és biztonság fejlesztése, a munkaügyi ellenőrzésfejlesztése” című kiemelt projekt tájékoztató kiadványai az Európai Unió támogatásával és az Nemzeti Munkaügyi Hivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatóságának szakmai közreműködésével jöttek létre.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszachenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.